МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНСТИТУТ ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЕКОЛОГІЇ

КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

«ЕКОЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА»

Матеріали І Всеукраїнської наукової студентської конференції

12-13 квітня 2011 року

НБ НПУ
100068739

Київ-2011

57
Е45

Екологія та екологічна освіта:Матеріали І Всеукраїнської наукової студентської конференції // За заг. ред. Ю.А. Скиби.-Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011.- 124с.

У збірнику опубліковано тези доповідей учасників конференції за матеріалами наукових досліджень, виконаних студентами провідних вузів України. Матеріали подані за трьома напрямами – проблеми теоретичної екології, практична екології та екологічна освіта.

Збірник розраховано на молодих науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто не байдужий до проблем навколишнього середовища, збереження життя на всіх рівнях його прояву, а також основ екологічного виховання та культури особистості.

Рекомендовано кафедрою екології
Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
(Протокол № 8 від 27.04.2011р.)

Матеріали опубліковані з авторських оригіналів.

© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2011

74813
Н-119384

21.Хуторна Т.Г., Жерносєкова І.В., Чорногор Н.П., Вінніков А.І., Тимчук О.А. ***Екологічно-безпечне використання регуляторів росту рослин при вирощуванні сільськогосподарських культур*****.....**100
22.Шаповал О.А., Поздній Є.В. ***Напрями фото оптимізації стану поверхневих вод кресівського водосховища (р.Саксагань, м.Кривий Ріг)*****.....**102
23.Швед Є.О., Гончаренко Т.П. ***Визначення засоленості ґрунтів міських вулиць м.Черкаси*****.....**103
24.Шидловська О.О., Холопцев О.В. ***Великомасштабні процеси у кліматичній системі планети та сучасна мінливість максимальних швидкостей вітру у м.Київ*****.....**105
25.Шумайлова О.С., Бохан Ю.В. ***Тест-контроль вмісту нітрат і нітрит іонів у природних об'єктах Кіровоградщини*****.....**107

РОЗДІЛ ІІІ ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ

1.Андрусик О.Л.,Скиба М.М. ***Екологічне виховання учнів в процесі вивчення біології у 8 класі*****.....**110
*2.Бігун В., Царенко О.М.****Екологічна культура—шлях до гармонізації відносин людини з довкіллям*****.....**112
3.Бровченко Г.О., Кульбачко Ю.Л. ***Використання біодизайну як одного з напрямів екологічного виховання*****.....**113
4.Гаркуша Н.С.,Скиба Ю.А. ***Формування навиків екологічної діяльності у початковій школі*****.....**115
*5.Жигалова К.А., Панова С.М.****Екологічна складова в сучасній освіті студентів*****.....** 117
6.Іваночко Х.Б., Манюк О.Р. ***Екологічна культура*****.....**119
7.Карпенко Б.М., Орфанова М.М. ***Криза екологічної свідомості в суспільстві та шляхи підвищення рівня екологічної освіти молоді*****.....**121
8.Лагута Ю.О., Панова С.М. ***Екологічна освіта важливий чинник формування особистості студента*****.....**123
*9.Лобачук І.М.****Система екологічної підготовки майбутніх педагогів*****.....**126

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ У 8 КЛАСІ

Андрусик О. Л., студентка 5 курсу
спеціальності «Біологія та практична психологія»
Скиба М. М., доцент, к. пед. н.
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Упродовж останніх років екологічна освіта і виховання справедливо вважаються одними з найпотужніших важелів повороту людства від руйнівного споживацького способу життєдіяльності до конструктивного, бережливо-відновлювального. Інтенсивний розвиток екологічної освіти та виховання стає найактуальнішою проблемою всіх цивілізованих країн і розглядається як один із засобів подолання глобальної екологічної кризи, оптимізації взаємодії людини і природи за рахунок підвищення екологічної культури населення [4].

Виховання екологічної культури базується на знанні законів природи та формуванні відповідального ставлення до природного середовища з раннього дитинства. Екологічна освіта та виховання школярів мають стати складовою частиною цілісної системи виховання, що включає:

- засвоєння та розвиток природничо-наукових, суспільних та технічних знань про взаємодію суспільства з природою;
- формування ціннісного ставлення до світу людей та природи;
- розвиток потреби у спілкуванні з природою, прояв активного ставлення до неї у теперішньому й майбутньому [2].

Екологічна освіта і виховання повинні орієнтуватись на активну взаємодію людини з природою, побудовану на науковій основі, на усвідомлення людини як частини природи і чинника, який спричиняє забруднення довкілля через незнання біологічних аспектів. Екологічні знання, доповненні ціннісними орієнтаціями, повинні стати основою екологічної культури і екологічного мислення. Тому за сучасних умов школі повинна належати головна роль у формуванні екологічного мислення.

Найпоширенішою формою екологізації шкільної освіти є насичення предметів природничого циклу, зокрема і біології екологічним матеріалом. Аналіз сучасних програм та підручників з біології для 8-го класу свідчить про значні можливості змісту біології для екологічної освіти і виховання учнів. Екологічному вихованню школярів сприяє матеріал, що пов'язаний з вивченням середовищ проживання різноманітних систематичних груп тварин та їх способу життя; зв'язку тварин з іншими компонентами екосистеми; ролі різних систематичних груп тварин в екосистемах та їх значення для людини; охорони різних систематичних груп тварин та пристосування їх до різних факторів середовища; Червоної книги України та природоохоронних територій [1].

Наведемо приклади завдань, що сприяють екологічному вихованню. Так, у процесі вивчення теми «Різноманітність способів життя тварин. Зв'язки тварин з іншими компонентами екосистеми» (8 клас), на етапі сприйняття і осмислення нового матеріалу учням можна запропонувати завдання на складання схем та ланцюгів живлення; під час узагальнення і систематизації знань варто провести інтелектуальну екогру «Екологічне лото». Учасникам гри роздаються картки лото з попущеними клітинками, учням необхідно зорієнтуватися і якомога швидше заповнити картки (наприклад, картка: рослини-…-лисиця-вовк). У процесі вивчення теми: «Загальна характеристика та різноманітність найпростіших» (8 клас), на етапі вивчення нового матеріалу, доцільно провести подорож по країні «Екологічні групи найпостіших» із зупинками у містах «Прісноводне», «Морське», «Грунтове», де учні знайомляться з представниками різних середовищ існування найпростіших та їх значенням у природі.

Аналіз анкетування учнів 8-х класів у школі № 98 Дніпровського району свідчить про те, що діти займають активну життєву позицію, не байдужі до екологічних проблем в Україні та рідному місті. Школярі отримують творчі завдання, самі розробляють план дій та проводять рейди, акції. Під час екскурсій «екологічними стежинами» очищають русла малих річок та береги річок від сміття. Щорічно учні проводять акції «Посади дерево», «Змайструй годівничку», «Зроби місто кращим», організовують святкування «Всесвітнього Дня Землі». У школі постійно проводяться ігри з молодшими школярами, метою яких є формування екологічної культури.

Екологічне виховання може здійснюватись як на уроках біології так і в позакласній роботі. Найбільш поширеними методами екологічного виховання є: метод екологічної ідентифікації, метод екологічної емпатії, метод екологічної рефлексії, метод екологічних проектів, мозковий штурм, еколого-психологічний тренінг, інтегрально-пошукові групові та рольові екологічні ігри, творча «терапія», імітаційне моделювання та ін. [3].

Слід зазначити, що екологічне виховання повинно грунтуватись на дотриманні принципів, концентричності, доступності, практичності тощо. Особливо важливе значення повинно приділятися практичній діяльності дітей, екскурсіям, спостереженням, екологічним іграм. Адже різноманітність видів діяльності учнів сприяє кращому засвоєнню екологічних знань.

Література:

1. Біологія. 7-11 клас: Програма для загальноосвітніх закладів. – К.: Перун, 2005. – С. 26-45.

2.Грудкова О. В. Екологічне виховання учнів під час уроків з біології// Біологія. - 2009. - №12 (240). – С. 12-15.

3.Загальна методика навчання біології: Навч. пос. /І. В. Мороз, А. В. Степанюк, О. Д. Гончар та ін.: За ред. І. В. Мороза. – К.: Либідь, 2006. – С. 220-223.

4.Іщенко Л. В. Змістова характеристика екологічного виховання дітей 6—7 років / Л.В.Іщенко // Наука і освіта. - 1998. - №1/2. – С. 41-45.